

Bildning inom den antroposofiska Socialterapin

Dessa Teser utarbetades under 2018/19 av Socialterapeutiska Arbetsgruppen (STAG) (Sozialtherapeutische Arbeitsgruppe), en fackområdesgrupp inom Anthroposophic Council for Inclusive Social Development. De är tänkta att tjäna som inspiration och stöd i arbetet, i saker som rör den antroposofiska bildningsimpulsen inom Socialterapin. De visar Arbetsgruppens förståelsesnivå, gör inga anspråk på att vara fullständiga och kommer att utvecklas vidare framöver. I övrigt stöder STAG Artikel 24 i FNs konvention av 2006, om funktionsvarierades rättigheter, rörande bildningsfrågan.

Kritiska synpunkter, kompletteringar och förslag är uttryckligen önskade (siegelholz@lehenhof.de).

I grunden förstår vi Bildning som väg till att tillägna oss det vi behöver för att kunna förstå oss själva och den värld vi lever i, och att kunna bli verksamma i den.

(A) ALLMÄNMÄNSKLIGT

1. Bildning är i allt väsentligt och helhetligt betraktat, **personlighetsbildning**. För som enda väsen är människan inte biologiskt förutbestämd och fastlagd genom sina instinkter och drifter. Hon söker, skapar, bildar sig själv under loppet av sitt liv, och blir egentligen först genom denna aktivitet till människa. Därvid måste vi utgå ifrån ett inre bildningsbehov.
2. Denna bildningsprocess är **i barndomen** präglad av härmning, riktad uppfostran och samhällelig socialisering. Framförallt är det närstående personer och den närmaste sociala omgivningen som har en omfattande påverkan på barnets utveckling. Hos **vuxna** sker den vidare utvecklingen mycket mera genom det egna, självmedvetna jaget och i enlighet med personliga motiv, impulser och intentioner.
3. Personlighetsbildningsprocessen avslutas aldrig. Bildning är **livslångt lärande**, en ständig process, inget resultat. Till slut återstår ännu uppgiften att lära att släppa taget och att dö.
4. Bildning, förstått såhär, är varken förmedling av vetande eller att uppnå kompetens i sig. Att lära sig förmågor blir till Bildning, när det hjälper en att bättre **förstå sig själv** i världen, att upptäcka nya saker om sig själv, att förstå sig själv som ett väsen i utveckling. Bildning leder i denna bemärkelse till att man växer innerligt.
5. Bildning kräver att man sätter invanda säkerheter och vanor i tvivel, **ifrågasätter** det kända och självklara. Den tillåter det oväntade, irriterande och främmande, övervinner hinder och gränser. Bildningsvägen leder in i det okända, den öppnar för nya möjligheter. Bildning leder till förändring.
6. Bildning inkluderar möjligheten för **kriser och omvägar**.
7. Bildning omfattar även **accepterandet av det, som inte kan ändras**, som också förmågan att kunna skilja mellan det som inte kan och det som kan förändras.
8. Bildning har som mål en **självbild**, självständighet, självbestämmande och egenaktivitet riktat mot identitet och diversitet.
9. Bildning sker i **samklang mellan varseblivning, förståelse, förnimmelse och handlande** och omfattar även **socialt lärande**.

10. Bildning behöver **utbytet mellan individualitet och socialt sammanhang**, respektive omvärld. Människor lär sig med hjälp av sin motpart, i relationer, genom frågor och svar, i ömsesidig reflexion, dialog och rådgivning, uppmuntran och begeistring, i övertagande, avgränsning och vidareutveckling.
11. Genom erkännandet av ändrade livsvillkor har bildning uppgiften att möjliggöra livet i en **digitaliserad värld** och för umgänget med digitala medier.
12. **Konsten** kan bli till bildning, när den inspirerar till att fördjupa det uppenbara, att utforska nya dimensioner. Den förbinder det synliga med det osynliga.
13. Bildning omfattar också de grundläggande **spirituella dimensionerna** av människotillvaron. Religiösa och spirituella övertygelser påverkar personligheten.

(B) YRKESMÄSSIG BILDNING

14. **Yrkesmässig bildning** är mer än kvalificeringen för en betald verksamhet, det är tillika en väg till att finna den egna kallelsen, de egna uppgifterna, det egna bidraget till världen.
15. Icke enbart yrket självt är längre utgångspunkt för det professionella handlandet, utan också den individuella människan som utövar yrket, som samtidigt vidareutvecklar och omformar det. Yrket präglar människan, men den utövande **människan präglar likaså yrkesbilden**.
16. När utbildare och de som ska utbildas i ömsesidiga överenskommelser inlåter sig på en gemensam **bildningsplan**, när de enas kring förväntningar och erbjudanden, då kan det ut ur detta utveckla sig lärogemenskaper med individuella målsättningar.
17. Utbildning innebär idag en bildning av färdigheter för en **öppen framtid**. Kunskapen och därmed också färdigheterna och möjligheterna som i början av 21:a århundradet står till förfogande för mänskligheten, är så mäktig, den tekniska utvecklingen så snabb, ändringarna så långtgående, att det knappast går att förutse, hur vi kommer att leva om bara några årtionden. Utmaningen ligger i att utveckla förmågan att kunna umgås med ständigt nya uppgifter och att utforma innovativa processer. För det behöver man öppenhet, fantasi, sinnesnärvaro, kompetens och ett ständigt pågående värdesamtal.

(C) SPECIFIKT FÖR SOCIALTERAPIN

18. I särskilt hög grad kommer **bildning för beledsagandet och samarbetet med människor** att beröra tre områden: den fackligt-metodiska utbildningen, den sociala bildningen och den egna personlighetsbildningen.
19. Inom **socialterapi** har medarbetarna uppgiften att möjliggöra, främja, beledsaga bildningsprocesser, och att stärka frigöringsprocesser.
20. För människor som står i en särskild beroendeställning till andra, gäller det att ta särskilt hänsyn till **frågor om de egna möjligheterna, behoven och målen**: "Varför är jag annorlunda? Varför klarar jag inte olika saker? Vad vill och kan jag lära mig? Vem vill jag vara? Vad har jag för önskningsar och drömmar? Hur ska jag bilda mig för att uppnå dem?"
21. **För människor med särskilda hjälpbehov** borde inte **yrkesmässig bildning** begränsas till att främst skaffa kompetens för den allmänna arbetsmarknaden eller för bestämda aktiviteter. I samband med personlighetsbildningen handlar det också om

att lära sig lärandet självt, utveckla den egna förmågan att upptäcka och främja de biografiska motiven och impulserna.

(D) DEN SOCIALTERAPEUTISKA BILDNINGSGEMENSKAPEN

22. En professionell relation, en verksamhet eller en gemenskap kan bli till ett speciellt **livs- och bildningsrum** om yrkesarbetet (det alienerade) och livet självt (det egentliga) inte längre framstår som motsatser till varandra; när de för alla och envar
- blir till ett rum för personlighetsbildningen;
 - blir ett rum för att finna sitt yrke, sin kallelse, och att leva sitt yrkesliv;
 - blir ett rum där människor möts som personligheter i utveckling, öga till öga och hjärta till hjärta;
 - blir ett rum, där de möts på detta sätt med uppskattning och respekt, trots att de vet att alla är olika och därmed alltid kommer att förbli i någon mening främmande för varandra;
 - blir ett rum, där en tillits- och förtroendekultur utvecklas, där man utan fara kan få göra fel ibland, och som kan ge varje medlem fritt gestaltungsutrymme;
 - blir ett rum, där arbetet är integrerat i livet och där det bidrar till det goda, meningsfulla livet, liksom också till utvecklingen;
 - ett rum, där lärande- och erfarenhetsfält gestaltas medvetet och ställs till förfogande, där den enskilde kan få ansluta sig till och uppleva en utvecklingsgemenskap.

Sozialtherapeutische Arbeitsgruppe, 2019.10.08.

Freia Adam, Paula-Maria Blaxland-de-Lange, Sara Colonna, Hartwig Ehlers, Brigitta Fankhauser, Jon Geelmuyden, Juliane Gravenhorst, Andrea Kron-Petrovic, Achim Leibing, Udo Pfeil, Henk Poppenk, Stefan Siegel-Holz, Sonja Zausch.